

1. Tvarūs ekologiški amatų metodai

TEORIJA:

Amatai pagal apibrėžimą reiškia kvalifikuotą veiklą, kuri apima objektų kūrimą rankomis. Šie objektai paprastai gaminami tradiciniu arba nepramoniniu būdu. Amatai gali apimti daugybę veiklų ir medžiagų, įskaitant tekstilę, medieną, metalą, keramiką, popierių, stiklą ir kt. Pagrindinės amatų savybės:

- Įgūdžiai ir technika: amatams reikia specialių įgūdžių, technikų ir žinių, kurios dažnai perduodamos iš kartos į kartą arba išmoktos mokantis ir praktikuojantis.
- Rankų darbo gamyba: skirtingai nei masinės gamybos prekės, amatai paprastai gaminami rankomis arba naudojant ribotą mechanizmą. Šis asmeninis prisilietimas dažnai lemia unikalius amatininkų gaminius.
- Funkcinė arba dekoratyvinė paskirtis: sukurti daiktai gali būti naudojami praktiniais tikslais (pvz., keramika gaminant maistą, tekstilė drabužiams) arba estetiniais tikslais (pvz., skulptūros, dekoratyviniai daiktai).
- Kultūrinė ir meninė raiška: amatai dažnai atspindi kultūrinės tradicijas, regioninį identitetą ir meninę raišką. Jie gali įkūnyti kultūros paveldą ir istorinę reikšmę.
- Tradicinių ar šiuolaikinių metodų naudojimas: amatuose gali būti naudojami tradiciniai metodai, kurie buvo perduoti laiko tėkmėje, taip pat naujoviški metodai, kuriuose tradiciniai metodai derinami su šiuolaikinėmis technologijomis.

Amatų pavyzdžiai yra keramika, audimas, mezgimas, medžio darbai, papuošalų kūrimas, pinti darbai, odos apdirbimas, knygų įrišimas ir kt. Amatai atlieka esminį vaidmenį išsaugant kultūros paveldą, skatinant kūrybiškumą, suteikiant galimybes saviraiškai ir meistriškumui.

Amatai jau seniai buvo neatsiejama žmogaus kultūros dalis, apimanti daugybę praktikų nuo tradicinio rankų darbo iki šiuolaikinio meno ir dizaino. Didėjantis aplinkosaugos problemų suvokimas paskatino vis didesnę susidomėjimą tvariomis ekologiškais amatų technikomis. Šiais metodais siekiama sumažinti amatų poveikį aplinkai skatinant naudoti ekologiškas medžiagas, efektyviai naudoti energiją, mažinti atliekų kiekį ir perdirbti.

2.1 Tvarus medžiagų pasirinkimas

Tvarių medžiagų pasirinkimas yra ekologiško darbo kertinis akmuo. Tai reiškia, kad pasirenkamos aplinkai nekenksmingos, etiškos kilmės ir patvarios medžiagos. Pagrindiniai bruožai:

- Natūralūs ir atsinaujinantys išteklių: naudojamos tokios medžiagos kaip bambukas, organinė medvilnė, vilna ir natūralūs pluoštai, kurių derliaus nuėmimas yra tvarus, jie yra atsinaujinantys.
- Perdirbtos medžiagos: perdirbto popieriaus, stiklo ir metalo integravimas į amatų projektus padeda sumažinti pirminių medžiagų poreikį ir atliekas.
- Netoksiškos ir biologiškai skaidžios medžiagos: renkantis dažus, dažus ir klijus, kurie yra netoksiški ir biologiškai skaidūs, kad būtų sumažintas poveikis aplinkai ir sveikatai.
- Vietinės kilmės medžiagos: vietinių tiekėjų palaikymas sumažina transportavimo taršą ir skatina regionų ekonomiką.

2.2 Energijos ir vandens taupymas

Veiksmingas energijos ir vandens naudojimas gaminant gaminius gali žymiai sumažinti poveikį aplinkai. Naudojamos strategijos:

- Energiją tausojantys įrankiai ir metodai: energiją taupančių įrankių, pvz., LED lempučių, naudojimas ir energijos suvartojimo mažinimo procesų optimizavimas, pvz., keramikos apdorojimas didesniais kiekiais.
- Atsinaujinančios energijos naudojimas: atsinaujinančių energijos šaltinių, pvz., saulės ar vėjo energijos, įtraukimas į amatų studijas ir dirbtuves.
- Bevandenio ir mažai vandens naudojimo būdai: naudojant bevandenio dažymo metodus arba dažymą panardinant į nedidelį kiekį vandens, kad būtų taupomas vanduo.
- Vandens perdirbimo sistemos: vandens perdirbimo ir pakartotinio panaudojimo amatų procesuose sistemų diegimas.

2.3 Atliekų mažinimas ir perdirbimas

Efektyvus atliekų tvarkymas yra labai svarbus tvarumo procesuose. Tai apima atliekų susidarymo mažinimą ir perdirbimo bei atnaujinto perdirbimo skatinimą:

- „Zero Waste“ dizainas: kurkite amatų projektus, kurie maksimaliai padidina medžiagų naudojimą ir sumažina atliekų kiekį.
- Perdirbimo projektai: išmestų daiktų pavertimas naujais vertingais dirbiniais, taip prailginant medžiagų gyvavimo ciklą.
- Perdirbimo programos: amatininkų medžiagų, tokių kaip audinys, popierius ir metalas, perdirbimo sistemų nustatymas, siekiant užtikrinti tinkamą atliekų tvarkymą.
- Organinių atliekų kompostavimas: biologiškai skaidžių atliekų iš natūralių medžiagų, pvz., augalinio pluošto ir medžio drožlių kompostavimas.

2.4 Etiška gamyba ir sąžininga prekyba

Amatų etiniai sumetimai užtikrina sąžiningą darbo praktiką ir paramą amatininkams, taip prisidedant prie amato tvarumo:

- Sąžiningos prekybos sertifikatas: užtikrinti, kad medžiagos būtų tiekiamos iš sąžiningos prekybos sertifikuotų tiekėjų, kad būtų garantuotas sąžiningas atlyginimas ir saugios darbo sąlygos amatininkams.
- Vietos amatininkų rėmimas: vietinių amatininkų reklamavimas ir pirkimas iš jų padeda išlaikyti tradicinius amatus ir remia vietos ekonomiką.
- Skaidri tiekimo praktika: medžiagų šaltinių ir gamybos metodų skaidrumo palaikymas, siekiant sukurti vartotojų pasitikėjimą ir skatinti etišką vartojimą.

2.5 Vartotojų švietimas ir įtraukimas

Vartotojų informuotumo didinimas ir švietimas apie tvarią amatų praktiką skatina aplinką tausojančią amatų bendruomenę:

- Mokomieji seminarai ir kursai: siūlomi seminarai ir internetiniai kursai apie tvaraus darbo metodus, kad amatininkai galėtų taikyti ekologiškesnę praktiką.

- Ekologiniai ženklai ir sertifikatai: amatų gaminių ekologinių ženklų ir sertifikatų naudojimas, siekiant padėti vartotojams priimti aplinkai nekenksmingus sprendimus.
- Bendruomenės įtraukimas: Bendravimas su vietos bendruomenėmis rengiant renginius ir tvarumo iniciatyvas, skatinančias sąmoningumą ir tvarią praktiką.

2.6 Inovacijos ir technologijos tvarių amatų srityje

Inovacijos ir technologijos vaidina svarbų vaidmenį tobulinant tvarius amatų metodus:

- 3D spausdinimas ir skaitmeninis spausdinimas: 3D spausdinimas, skirtas tiksliai, be atliekų ir skaitmeninei gamybai, siekiant efektyviai naudoti medžiagas.
- Išmaniosios medžiagos: į aplinkos sąlygas reaguojančių medžiagų kūrimas ir naudojimas, didinant funkcionalumą ir tvarumą.
- Tvari pakuotė: ekologiškų rankdarbių gaminių pakavimo sprendimų kūrimas, siekiant sumažinti atliekas ir poveikį aplinkai.

2.7 Žaliųjų amatų technikos pavyzdžiai

TRYS PRAKTINIAI PAVYZDŽIAI:

Tvarūs ekologiški amatų metodai yra labai svarbūs siekiant sumažinti amatų veiklos poveikį aplinkai ir skatinti tvaresnę ateitį. Sutelkdama dėmesį į tvarias medžiagas, energijos ir vandens taupymą, atliekų mažinimą, etišką gamybą, vartotojų švietimą ir inovacijas, amatininkų bendruomenė gali pakeisti savo praktiką ir prisidėti prie pasaulinių tvarumo tikslų. Šių metodų taikymas ne tik naudingas aplinkai, bet ir pagerina amatų gaminių kokybę bei vientisumą, tenkinant augantį vartotojų poreikį tvariai ir etiškai gaminamoms prekėms.

2.7.1 Perkūrimas perdirbant

RED (REDesigning) - perprojektavimas, perkūrimas yra viso prekės ženklo idėja. Idėja yra perkurti esamą drabužį, kuris jau yra nepatrauklus arba nenaudojamas. Dizainerė naudoja drabužių dalių siuvinėjimo techniką, taip pat dviejų ar trijų drabužių sujungimą, kad sukurtų vieną drabužį. Be perkūrimo, ji taip pat kuria madingus aksesuarus, tokius kaip kuprinės ir krepšiai, kurie patenka į perdirbimo sritį, tai yra, ji ima iš gamyklų medžiagų, kurios jiems yra atliekos, ir kuria naują produktą.

Socialinio įnašo ženklą RED gavo dėl prekės ženklo idėjos, t.y. produktus kuria marginalizuotos žmonių grupės, o pelnas atitenka joms ir taip įgyvendinama savarankiška veikla.

Visi arba dauguma gaminių yra visiškai rankų darbo arba tam tikra gamybos proceso dalis apima rankų darbą. Rankų darbo gaminiams būdingas ypatingas emocinis prisirišimas ir išskirtinumas, skirtingai nei gaminiai, pagaminti naudojant pramoninį procesą, todėl juos pagaminti reikia daugiau laiko ir pastangų.

Vietoje, gimtosios šalies ribose, mūsų šalyje pagaminti produktai prisideda prie vietos ekonomikos plėtros ir potencialiai sumažina anglies dvideginio išmetimą, kuris susidarytų gabenant importuojamus produktus.

Nei gaminiuose, nei pakuotėse nėra jokio plastiko, gauto iš iškastinio kuro. Plastiko atliekos ir iškastinio kuro gavyba šiandien yra didžiulė problema, todėl organizacijos ir projektai remia verslą, kuris stengiasi naudoti alternatyvias medžiagas gamybai ir pakavimui.

Pastebimas indėlis į visuomenę ir aplinką. Tjese veikla priklauso įmonėms, kurios skiria dalį savo pelno humanitarinėms reikmėms ar aplinkosaugos iniciatyvoms arba yra tiesiogiai susijusios su tokiais veiksmais dovanodamos produktus/paslaugas ar skirdamos dalį savo laiko padėti.

2.7.2 Šiuolaikinio ir tradicinio meistriškumo derinimas

Atelier Foliage yra smulkus talentingos Hristinos Krsteska verslas, kuri įneša savo nedidelį, bet reikšmingą indėlį į keramikos, kaip amato, išsaugojimą savo rankomis dekoruodama puodus. Ji norėjo pradėti kažką, kur galėtų išreikšti savo kūrybiškumą ir dirbti panaudojant tapybą. Covid laikotarpis suteikė jai galimybę daugiau pagalvoti šia tema, išbandyti ir eksperimentuoti su naujais dalykais. Pirmiausia ji pradėjo dažyti stiklinius butelius specialiomis stiklo spalvomis. Ji rinko panaudotus butelius, labai džiaugėsi galėdama suteikti jiems antrą gyvenimą, gamindama vazas. Tais metais ji taip pat pradėjo auginti daugiau augalų namuose, socialiniuose tinkluose taip pat sekė daugybę panašaus turinio anketų apie augalus ir, žinoma,

kartu su augalais kilo ir vazonėlių idėja. Taigi jai kilo noras piešti molinius puodus savo reikmėms, o vėliau kilo mintis pradėti savo nedidelį verslą.

Ieškodama molinių puodų, ant kurių galėtų piešti, ji suprato, kad vietinėje rinkoje molinių puodų pasiūla buvo labai maža, tai yra, tuo metu visose aplankytose parduotuvėse buvo tik vieno modelio moliniai puodai. Tas modelis buvo gamyklinis, atvežtas iš užsienio. Ji ieškojo paprasto cilindro formos puodo. Tada pagalvojo, kodėl gi nepabandžius užsakyti, kad tokį modelį jai pagamintų vienas iš mūsų keramikų? Taip prasidėjo jos bendradarbiavimas su vietiniais puodžiais gaminant paprastus cilindrinus puodus, kuris palaipsniui išaugo į daugybę skirtingų unikalių modelių.

Iki šiol ji ėmė puodus iš kelių puodžių, o visas bendradarbiavimas ir bendravimas nebuvo toks lengvas, kaip atrodė. Reikėjo rasti kompromisą. Jai būtų buvę daug lengviau dirbti tik su iš didmeninės prekybos turgavietėse pirktais puodais, tačiau puodžių rankų darbas tikrai nepakeičiamas. Ji buvo atkakli ir tęsė šį darbą, suprasdama puodžius. Pats smulkios gamybos momentas, unikalūs modeliai, vietinė meistrystė, vietinių išteklių panaudojimas, visas keramikos gamybos procesas yra ne tik draugiškas aplinkai, bet ir magiškas.

Keramika yra vienas seniausių amatų Šiaurės Makedonijoje, deja, beveik užmirštas. Kadangi šiuolaikinis pasaulis ir sparti gamyklos gamyba užgožia senuosius amatus ir menus, tai vis labiau tampa mirštančiu amatu. Jos troškimas šiame nedideliame versle – pasiūlyti gaminius, kurie derėtų prie šiuolaikinio interjero, tuo pačiu metu pagamintus tradiciniu būdu, tai yra sujungti tradicijas su šiuolaikišku dizainu, kad galų gale jie atrodytų kaip mažas meno kūrinys.

2.7.3 Unikalios rankų darbo pagalvėlės, įkvėptos gamtos

CUSHION HANDMADE – Rankomis gamintos pagalvėlės tai smulkus verslas, kurio tikslas – sukurti unikalias rankų darbo lapo formos pagalvėles, kuriose gamta derinama su tekstilės menu.

Kiekviena pagalvėlė yra kruopščiai pagaminta, siuvama rankomis ir detalai formuojama. Tikslas – ne tik gražiai atrodyti, bet ir būti patogiai bei funkcionaliai. Produktai skirti žmonėms, kurie nori savo namuose pridėti rankų darbo gaminių šilumos arba ieško unikalios dovanos ypatingoms progoms.

Vietoje, gimtosios šalies ribose, mūsų šalyje pagaminti produktai prisideda prie vietos ekonomikos plėtros ir potencialiai sumažina anglies dvideginio išmetimą, kuris susidarytų gabenant importuojamus produktus.

Tai verslas, kuriam vadovauja mažiausiai 60 % moterų. Mūsų visuomenėje ir visame pasaulyje verslo valdymas dažnai vertinamas kaip vyriškas darbas. Štai kodėl norime sulaužyti stereotipą, kad tik vyrai gali vadovauti sėkmingam verslui, ir išryškinti verslus, kuriuos valdo ir valdo moterys.

Visi arba dauguma gaminių yra visiškai rankų darbo arba tam tikra gamybos proceso dalis apima rankų darbą. Rankų darbo gaminiams būdingas ypatingas emocinis prisirišimas ir išskirtinumas, skirtingai nei gaminiai, pagaminti naudojant pramoninį procesą, todėl juos pagaminti reikia daugiau laiko ir pastangų.